

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

W NIEPUBLICZNYM LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM W SOŁONCE

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników placówki jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie. Pracownik placówki traktuje małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec małoletniego przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownik placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych danej placówki oraz swoich kompetencji.

Wprowadzenie

Istotnym zadaniem szkoły jest stworzenie warunków do skutecznej pomocy młodzieży w trudnych sytuacjach oraz warunków do lepszego zabezpieczenia ich praw.

Standardy Ochrony Małoletnich (SOM) zostają wprowadzone w celu zabezpieczenia małoletnich przed wszelkimi formami krzywdzenia, zaniedbania, wykorzystania czy przemocy.

Pomagają tworzyć bezpieczne i przyjazne środowisko w szkole, jak również dbać o godność oraz dobro fizyczne i psychiczne młodzieży.

Są zbiorem zasad i procedur, z których można skorzystać w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa lub przypuszczenie, że takie sytuacje zagrażają małoletnim. Określają sposoby postępowania w sytuacjach, w których zachodzi podejrzenie krzywdzenia małoletnich. Zabezpieczają również małoletnich przed krzywdzeniem i jego skutkami.

Cały personel placówki oraz osoby współpracujące ze szkołą znają treść dokumentu i stosują go w praktyce, zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi szkoły.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023 r., poz. 289 i 535);

Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, Dz. U. z 2024 r., poz. 560);

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870);

Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1781);

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r., Nr 119, str. 1 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r., poz. 1610 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);

Ustawa z dnia 28.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606);

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1550 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r., poz. 1700 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 37);

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r., poz. 17);

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r., poz. 984 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 900);

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).

Zawartość Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce:

Rozdział I	STRONA
Objaśnienie terminów	4
Rozdział II Rozpoznanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich	7
Rozdział III Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu	11
Rozdział IV Zasady bezpiecznych relacji personel – uczeń	12
Rozdział V Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich	15
Rozdział VI Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia małoletniego	16
§10 Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez pracownika szkoły	17
§ 11 Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w Szkole przez rówieśników	18
§ 12 Procedura postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy i stalkingu	19
§ 13 Procedura postępowania wobec ucznia w przypadku zachowań agresywnych	21
§ 14 Procedura postępowania wobec uczniów niepełnosprawnych oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	22
Rozdział VII Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych małoletniego	23
Rozdział VIII Zasady dostępu uczniów do Internetu	24
Rozdział IX Monitoring stosowania Standardów Ochrony Małoletnich	25
Rozdział X Przepisy Końcowe	26
Rozdział XI Wykaz załączników	27
Załącznik nr 1 – Wzór – Karta interwencji	28
Załącznik nr 2 – Wzór – Ankieta Monitoringu standardów	30
Załącznik nr 3 – Wzór – Oświadczenie o niekaralności i zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich	31
Załącznik nr 4.1 oraz 4.2 – Notatka służbowa	32, 33
Załącznik nr 5 – Wykaz telefonów i adresów służb pomocowych	34
Załącznik nr 6 – Procedura „Niebieskie Karty”	35

Rozdział I

Objaśnienie terminów

1. **Dyrektorem Szkoły** jest osoba pełniąca funkcję Dyrektora Niepublicznego Liceum Ogólnokształcącego w Sołonce.
2. Przez **Szkołę** należy rozumieć Niepubliczne Liceum Ogólnokształcącego w Sołonce.
3. **Personelem, Pracownikiem** jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej a także wolontariusz i stażysta.
4. **Małoletnim** jest osoba do ukończenia 18 r.ż.
5. **Uczniem** jest każda osoba uczęszczająca do Niepublicznego Liceum Ogólnokształcącego w Sołonce, przyjęta w toku postępowania rekrutacyjnego, po dopełnieniu wszelkich niezbędnych formalności przez rodziców.
6. **Osoby współpracujące** ze szkołą to pracownicy firm i instytucji wspierających szkołę.
7. **Opiekunem ucznia** jest osoba uprawniona do reprezentacji małoletniego, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również opiekun sprawujący pieczę zastępczą nad małoletnim oraz osoba uprawniona do reprezentowania małoletniego, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy lub inna osoba uprawniona do reprezentacji na podstawie przepisów szczegółowych lub orzeczenia sądu.
8. **Zgoda rodzica** małoletniego oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami małoletniego należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
9. **Osoba odpowiedzialna za monitoring bezpieczeństwa sieci komputerowej** to wyznaczony przez kierownictwo placówki pracownik, sprawujący nadzór nad korzystaniem z internetu przez uczniów na terenie placówki oraz nad bezpieczeństwem uczniów w internecie.
10. Osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem (**Koordinator SOM**) to wyznaczony przez kierownictwo Niepublicznego Liceum Ogólnokształcącego w Sołonce pracownik koordynujący/ sprawujący nadzór nad ich realizacją w placówce.
11. **Osoba odpowiedzialna za monitoring stosowania Standardów Ochrony Małoletnich i przyjmowanie zgłoszeń** to wyznaczony przez kierownictwo placówki pracownik odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń i sporządzanie notatek służbowych ze zdarzenia oraz spełniający zadania określone w § 18.
12. **Zespół interwencyjny** to zespół powołany przez Dyrektora Szkoły w skomplikowanych przypadkach, którego celem jest wypracowanie rozwiązania mającego na celu szeroko rozumianą pomoc małoletniemu. W skład zespołu wchodzi: dyrektor i /lub w-ce dyrektor, osoba odpowiedzialna w placówce za SOM (pedagog szkolny), psycholog, nauczyciele małoletniego, wychowawcy, pracownicy mający wiedzę o uczniu.
13. **Dane osobowe** małoletniego to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego.
14. Przez **krzywdzenie małoletniego** należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na jego szkodę przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika szkoły, lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbanie.

Krzywdzeniem małoletniego jest każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody małoletnich i/lub zakłócają ich optymalny rozwój.

Formy krzywdzenia:

Zaniedbanie to niezapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju małego w sferze zdrowotnej, edukacyjnej i emocjonalnej, odpowiedniego odżywiania, schronienia i bezpieczeństwa, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom, i w następstwie powodujące lub mogące powodować uszczerbek na zdrowiu małego lub zaburzenie rozwoju psychicznego, moralnego lub społecznego. Nikt w rodzinie nie sprawia, by mały czuł się ważny, wyjątkowy i kochany, nie troszczy się o niego ani go nie wspiera. Rodzic/ opiekun nie opiekuje się małym, nie interesuje się jego zdrowiem, odżywianiem, warunkami bytowymi, zaniedbuje jego higienę, opiekę medyczną i edukację, pozostawia go bez właściwej opieki, nie przytula małego.

Przemoc psychiczna to wszelkie szkodliwe zachowania dorosłych wobec małego, obejmujące zarówno działania, jak i zaniechania, które wpływają źle na jego samoocenę, poczucie bezpieczeństwa i utrudniają jego prawidłowy rozwój. Może ona przybierać formy emocjonalnej niedostępności opiekuna, nierealistycznych oczekiwań wobec małego, przekraczających jego możliwości, wrogości, obwiniania i odrzucania małego, nieodpowiedniej socjalizacji, demoralizacji. Będzie to przemoc werbalna np. obrażanie, wyzywanie, poniżanie, ośmieszanie, szantażowanie, stałe krytykowanie, ignorowanie potrzeb lub uczuć, groźenie użyciem przemocy fizycznej wobec małego, angażowanie małego w konflikty między rodzicami, czynienie z małego świadka przemocy wobec innych osób, nadmierna izolacja od grupy rówieśniczej, brak szacunku dla granic i autonomii osoby. Nie zawsze łączy się z przemocą fizyczną.

Przemoc fizyczna to każde zachowanie, które powoduje ból i może prowadzić do powstania urazów na ciele małego. Może przybrać formę: popychania, szarpania, klapsów i bicia, szczypania, kopania, rzucania przedmiotami w małego, policzkowania, ciągnięcia za włosy, duszenia, przypalania papierosem, polewania żrącymi substancjami, krępowania ruchów, zmuszania do jedzenia. Zawsze łączy się z przemocą psychiczną.

Przemoc seksualna to angażowanie małego w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć, do której nie dojrzało rozwojowo i na którą nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajami danego społeczeństwa. Obejmuje zachowania związane z bezpośrednim dotykiem (dotykaniem małego, współżycie z nim), zmuszanie do dotyku sprawcy w sposób seksualny, jak i bezdotykowe (pokazywanie małemu materiałów pornograficznych, podglądanie).

Przemoc rówieśnicza (*bullying, agresja rówieśnicza*) to zjawisko, w którym jeden uczeń lub grupa uczniów wykorzystuje swoje wpływy (np. ze względu na siłę fizyczną, wiek, liczebność), aby szkodzić innemu uczniowi. Przybiera ona często formę dręczenia fizycznego (np. bicie, niszczenie własności, popychanie, szarpanie, rzucanie w małego, przytrzymywanie), werbalnego (np. przezywanie, obrażanie, ironia, złośliwość), relacyjnego (wykluczenie z grupy, niezapraszanie do wspólnych aktywności), przywłaszczenia i niszczenia rzeczy. Przemoc ta charakteryzuje się powtarzalnością (regularnością), nierównowagą sił, intencjonalnością (zamiar skrzywdzenia drugiej osoby) oraz pasywnym lub aktywnym udziałem świadków (najczęściej klasy).

Cyberprzemoc to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub publikowanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli, hejt w komentarzach, banowanie z grup, portali, m. in. Messenger, Facebook, WhatsApp, e-mail, sms itp.).

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej,

w szczególności:

- a. narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia
- b. naruszające ich godność nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną,
- c. powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie i krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Rozdział II

§ 1

Rozpoznanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

Pracownicy Szkoły posiadają wiedzę i w ramach wykonywania obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich takich jak:

- wyraźna zmiana w zachowaniu ucznia – wycofanie, zubożenie lub nadmierne pobudzenie, problemy w regulacji emocji, które trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami,
- uczeń zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylny lub nadmiernie dojrzały,
- opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym,
- problemy ze snem, koszmary senne, lęk przed zasypianiem,
- uczeń jest często brudny, nieprzyjemnie pachnie,
- uczeń kradnie jedzenie, pieniądze itp.,
- uczeń żebrze, jest głodny,
- uczeń nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, rehabilitacji, okularów itp.,
- uczeń nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku,
- uczeń ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić, obrażenia są w różnej fazie gojenia,
- podawane przez ucznia wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. uczeń często je zmienia,
- uczeń nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody,
- uczeń boi się rodzica,
- uczeń wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła,
- uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.,
- uczeń jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony, przejawia objawy depresyjne itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.,
- uczeń osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości, opuszcza się w nauce,
- uczeń ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet),
- uczeń używa środków psychoaktywnych,
- uczeń nadmiernie szuka kontaktu z innym dorosłym (tzw. lepkość emocjonalna),
- uczeń ucieka z domu,
- uczeń przejawia zachowania antyspołeczne, wchodzi w konflikt z prawem,
- uczeń mówi o przemocy, opowiada o sytuacjach, których doświadcza.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na pojawiające się sygnały, mogące świadczyć o wykorzystywaniu seksualnym małoletnich, występujące w sferze emocji i zachowania:

- powtarzające się infekcje dróg moczowych,
- trudności w chodzeniu lub siedzeniu,
- poplamione lub podarte ubrania (bez wiarygodnego wyjaśnienia),
- skarżenia się małoletniego na ból, stan zapalny lub swędzenie okolic intymnych,
- ból przy oddawaniu moczu i urazy zewnętrznych narządów płciowych lub okolic odbytu,
- dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. uczeń jest nadmiernie rozbudzony, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną),
- lęki i fobie, nieufność, depresja, wysoki poziom niepokoju,
- niska samoocena, poczucie winy, wstyd,
- stygmatyzacja, objawy stresu pourazowego,
- koszmary senne, nawracające sny, nadmierna czujność,
- problem z akceptacją własnego ciała zachowania,
- samookaleczanie się,
- myśli lub próby samobójcze,
- niewielu przyjaciół, izolacja, deficyt umiejętności społecznych,
- zmiana nawyków związanych z jedzeniem,
- dolegliwości somatyczne: bóle głowy lub brzucha, nadpobudliwość
- perfekcjonizm i kompulsywne dążenie do osiągnięcia sukcesów (nadmierna rywalizacja, nieadekwatne reakcje emocjonalne w sytuacji doznania porażki np. histeria, agresja,
- zmiany osobowości (wrogość, agresja, nadmierna uległość).

Oznaki wykorzystywania seksualnego małoletnich są bardzo zróżnicowane. Nie ma objawów, które pozwoliłyby jednoznacznie rozpoznać przypadek wykorzystywania seksualnego małoletniego. Objawy w dużej mierze zależą od małoletniego.

Występowanie pojedynczego objawu nie jest dowodem na to, że uczeń doświadcza krzywdzenia, jednak zawsze warto to zweryfikować. Jeśli jednak symptom powtarza się bądź występuje kilka objawów jednocześnie, prawdopodobieństwo, że małoletni jest krzywdzony wzrasta. Podejrzenie, że uczeń doświadcza przemocy jest szczególnie uzasadnione, gdy objawom towarzyszą określone zachowania rodziców:

- uczeń zachowuje się wyraźnie odmiennie w obecności rodzica/ opiekuna oraz w towarzystwie pozostałych osób,
- ignoruje urazy fizyczne u małoletniego lub przypisuje odpowiedzialność za ich powstanie osobie trzeciej lub podaje przyczyny powstania urazów niespójne z objawem,

- rodzic odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem małoletniego,
- rodzic mówi o małoletnim w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża i strofuje go (np.: używając wulgaryzmów, obraźliwych określeń)
- rodzic poddaje małoletniego surowej dyscyplinie, jest nadopiekuńczy, zbyt pobłażliwy lub odrzuca małoletniego,
- rodzic wykazuje brak (lub nadmiar) zainteresowania stanem zdrowia małoletniego,
- rodzic często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa małoletni,
- rodzic jest apatyczny, pogrążony w depresji,
- rodzic zachowuje się agresywnie,
- rodzic ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np.: reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie,
- rodzic nie ma świadomości lub neguje potrzeby małoletniego,
- ma negatywne lub wrogie nastawienie do małoletniego, odrzuca je lub robi z niego kozła ofiarnego
- ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z małoletnim (wysokie wymagania wobec obowiązku szkolnego, brak akceptacji błędów),
- stosuje groźby, kary fizyczne,
- rodzic faworyzuje jedno z rodzeństwa,
- rodzic przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z małoletnim,
- rodzic nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających,
- nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji małoletniego (nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji),
- przejawia nadopiekuńczość wobec małoletniego, izoluje go od rówieśników, kontroluje każdą jego aktywność.

Zwracając uwagę na symptomy występujące u małoletniego z chorobą przewlekłą, należy skupić się na trudnościach, jakie niesie ze sobą choroba, z którą się zmagają. Należy zaznaczyć, że małoletni odczuwają zmiany w samopoczuciu oraz borykają się z zarówno z własnym odbiorem sytuacji, jak i reakcją innych osób. Rozpoznanie przemocy stosowanej wobec małoletniego z przewlekłą niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą jest zadaniem skomplikowanym, i to z wielu powodów:

- W wielu sytuacjach świadkowie ze względów środowiskowych, mogą mieć kłopot z dostępem do dziecka, a rodzice, jeśli nawet stosują przemoc wobec niego, nadal pozostają najważniejszymi i często jedynymi opiekunami.
- Rozpoznanie śladów bywa skomplikowane na skutek trudności w ustaleniu ich pochodzenia.
- Niektóre zaburzenia psychiczne i choroby somatyczne mogą dawać podobne objawy, dlatego też mogą stanowić trudność w rozpoznaniu symptomów doświadczania przemocy przez dziecko z niepełnosprawnością lub chorobą.

- Uczeń niepełnosprawny lub chory przewlekłe czasami posiada specyficzne ograniczenia w komunikacji z drugim człowiekiem, w praktyce powodujące utrudnienie lub uniemożliwienie zrozumienia ich wypowiedzi czy myśli. W takich sytuacjach należy używać dostosowanych do stopnia niepełnosprawności małoletniego metod porozumiewania się, np. wspomagających i alternatywnych metod komunikacji AAC.

Ujawnienie przemocy przez ucznia jest bardzo trudnym emocjonalnie sposobem wyjścia z relacji ze sprawcą przemocy, wymaga bowiem odwagi i determinacji. W takiej sytuacji zupełnie normalną reakcją emocjonalną małoletniego jest strach lub lęk przed ujawnieniem przemocy. Małoletni pozostaje zazwyczaj w silnej zależności od rodziców, co szczególnie dotyczy uczniów z niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą. Aby zdecydować się na ujawnienie przemocy, uczeń musi pokonać poczucie lojalności wobec rodzica krzywdzącego. Musi także zmierzyć się z ryzykiem i niebezpieczeństwem, że ujawnienie nie tylko nie przyniesie poprawy sytuacji w rodzinie, a wręcz ją pogorszy, powodując na przykład wściekłość sprawcy i eskalację zachowań przemocowych wobec małoletniego.

WAŻNE!

- Małoletni, mówiąc o przemocy, nie podaje wszystkich informacji o swoich przeżyciach. Często nie mówi albo boi się mówić, nie mówi o swoich uczuciach, zaprzecza swoim emocjom, nie ma do nich dostępu. Do momentu ujawnienia przemocy, małoletni dźwiga ciężar emocjonalny swojej sytuacji, nie mając nikogo, komu mogłoby powiedzieć o tym, co przeżywa i czego doświadcza.
- Małoletniemu towarzyszy lęk o przyszłość własną i członków rodziny oraz przekonanie, że interwencja z zewnątrz nasili przemoc. Czuje się osamotniony, czasem inny, gorszy od swoich rówieśników.
- Małoletni musi przejść wewnętrzny proces, by nabrać gotowości do ujawnienia. Kiedy ją osiągnie, często testuje osobę, której chce powiedzieć o swoich doświadczeniach, sprawdzając, czy mu wierzy, czy potraktuje tę sprawę poważnie, czy będzie gotowa pomóc, czy nie spowoduje powtórnego zranienia (np. opowiada swoją historię poprzez opowieść, że przydarzyło się to innej osobie).
- Małoletniemu towarzyszy myślenie życzeniowe „że wszystko się utoży”.
- Ze strony sprawcy występuje manipulacja, zobowiązanie do tajemnicy, szantaż.
- Krzywdzenie emocjonalne, fizyczne małoletniego czyni ogromne spustoszenia w jego więzi z osobami krzywdzącymi. Powoduje, że czuje się on niepotrzebny, niedobry, zależny od zaspokajania potrzeb osób je krzywdzących. Odczuwa stały lęk, smutek, brak nadziei na zmianę, bezradność, przekonanie, że lepiej nie ufać innym ludziom, bo potrafią krzywdzić, że bliskość nie daje poczucia bezpieczeństwa, ale poczucie zagrożenia.
- Kiedy wychowawcy i pedagodzy uważniej przyglądają się swoim uczniom, stają się profesjonalistami w rozpoznaniu symptomów przemocy, stają się wyczuleni na jej symptomy u wychowanków.

Rozdział III

§ 2

Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce

1. Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Sołonce dba o to, aby osoby zatrudnione w placówce (w tym osoby pracujące na podstawie umów cywilnoprawnych oraz wolontariusze/stażysty) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi (zgodnie z zajmowanym stanowiskiem). Aby sprawdzić powyższe, szkoła podczas rekrutacji może żądać danych (w tym dokumentów) dotyczących:
 - a. wykształcenia,
 - b. kwalifikacji zawodowych,
 - c. przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata.
2. Szkoła może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę.
3. Przed dopuszczeniem pracownika do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem lub opieką nad nimi Szkoła sprawdza osobę zatrudnioną w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym.
4. Wydruk z Rejestru przechowywany jest w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.
5. Przed zatrudnieniem dyrektor żąda od nauczyciela przedstawienia informacji o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego (art. 10 ust. 8a Karty Nauczyciela). W przypadku niemożliwości przedstawienia informacji z KRK pracownik zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o niekaralności oraz toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych.
6. Każdy pracownik przyjmowany do Niepublicznego Liceum Ogólnokształcącego w Sołonce, zostaje zapoznany z niniejszymi procedurami oraz składa oświadczenie (załącznik nr 3).

Rozdział IV

§ 3

Zasady bezpiecznych relacji personel –uczeń

1. Nadrzędnym celem wszelkich działań podejmowanych przez personel szkoły jest promowanie dobra małoletniego i jego najlepszego interesu.
2. Personel traktuje ucznia z szacunkiem, dbając o jego godność oraz potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy w jakiegokolwiek formie wobec małoletniego.
3. Personel zobowiązany jest przestrzegać obowiązującego prawa oraz wewnętrznych przepisów szkoły w tym zakresie. Zasady tworzenia bezpiecznych relacji z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów oraz wolontariuszy i są potwierdzone przez podpisanie odpowiedniego oświadczenia (zał. nr 3).
4. Zasady bezpiecznych relacji z uczniem określają, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z małoletnimi, a ich przestrzeganie przez wszystkich pracowników szkoły może zmniejszyć ryzyko krzywdzenia małoletnich.
5. **Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania szkoły i dotyczą następujących obszarów:**

1.1. Dozwolony jest kontakt fizyczny z uczniem:

- a. będący odpowiedzią na jego potrzeby w danym momencie, uwzględniając jego niepełnosprawność, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny,
- b. stanowcze interwencje wychowawcze prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących: konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie, obezwładnienie), działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy), zagrożenia lub paniki spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są wszelkie przemocowe zachowania wobec małoletniego, wzbudzające jego poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

- a. **przemocy fizycznej** (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie, przytrzymywanie, ciągnięcie za ucho lub włosy itp.),
- b. **przemocy psychicznej** (np. zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie, obrażanie, używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, zastraszanie, przymuszanie, groźba),
- c. **erotyzowania relacji** (flirt, dwuznaczny żart, rozmowa czy choćby wyzywające spojrzenie),
- d. **seksualizacji relacji** (dotykanie małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny, obcowanie płciowe i inne czynności seksualne).

1.2. komunikacja werbalna z małoletnim pozbawiona akcentów wrogich, aroganckich, agresywnych, złośliwych, ironicznych, wulgarnych nie może:

- a. wzbudzać w małoletnim poczucie zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk);

- b. obniżyć, niszczyć poczucia wartości (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie, reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzanie poczucia winy),
- c. upokarzać (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie),
- d. naruszać granic (nie zachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym).

1.3. równe traktowanie polegającego na obdarzaniu taką samą troską i uwagą wszystkich uczniów, co oznacza, że niedozwolone jest:

- a. wyłączne skupianie uwagi na wybranych uczniach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych,
- b. nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych,
- c. nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań, nieadekwatne do możliwości i wieku,
- d. zwalnianie z wykonywania obowiązków w nieuzasadnionych sytuacjach,
- e. godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową,
- f. dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad,
- g. przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych uczniów przez silniejszych.

1.4. kontakty bezpośrednie i online z uczniem poza szkołą powinny być:

- a. wcześniej omówione w gronie kadry zespołu, mieć zaakceptowany plan, cel, z wykorzystaniem danych podanych na stronie szkoły,
- b. ściśle powiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych, opiekuńczo-wychowawczych (np. towarzyszenie w realizowanych poza szkołą ważnych dla małoletniego wydarzeniach, wymagających wsparcia osoby dorosłej, ustalenia związane z egzaminami klasyfikacyjnymi, wpisującymi się w specyfikę pracy placówki działającej w systemie edukacji domowej),
- c. dokumentowane (zapisy w dokumentacji pracy wychowawczej, możliwość wykonania kopii/wydruku korespondencji mailowej, sms-owej),
- d. odbywać się, w miarę możliwości, z wykorzystaniem sprzętu służbowego,
- e. niedopuszczalne jest utrzymywanie takich kontaktów celem zaspokojenia przez dorosłego własnych potrzeb społecznych lub emocjonalnych, namawiania do zachowań niezgodnych z prawem, dających poczucie bycia faworyzowanym, wyróżnianym.

1.5. transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe:

- a. organizacja transportu, noclegu poza szkołą powinna być uzasadniona (np. wyjazd na wycieczkę szkolną lub wakacyjny),
- b. opieka nad uczniami w sytuacjach wyjazdowych powinna być zapewniona przez więcej niż jedną osobę,
- c. przy organizacji noclegu i zakwaterowania brane pod uwagę jest pokrewieństwo, relacje i płeć podopiecznych.

1.6. czynności higieniczno-pielęgnacyjne: w sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec ucznia niepełnosprawnego, jeżeli jego niepełnosprawność tego wymaga, należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z uczniem. Należy dążyć do tego, aby w czynnościach tych asystowała inna osoba z pracowników szkoły:

- a. mają służyć przede wszystkim higienie osobistej i zdrowiu, pomocy w poruszaniu się po szkole,
- b. mają być wykonywane w odpowiednich warunkach, zapewniających uszanowanie intymności w tego typu czynnościach,
- c. niedozwolone są zachowania obsesowe, naruszające prywatność i intymność,
- d. aktywność pracownika powinna być poprzedzona zgodą ucznia, a jej zasadność powinna być uzależniona od stopnia samodzielności małoletniego i wcześniej z nim omówiona,
- e. ingerencje w sytuacjach wychowawczo wątpliwych powinny być poprzedzone kontaktem słownym, odbywać się w miarę możliwości w obecności osób trzecich i być jednoznacznie uzasadnione (zagrożenie dobra lub bezpieczeństwa małoletniego, grupy).

1.7. dyscyplinowanie małoletniego definiowane jako narzędzie „informacji zwrotnej”, komunikujące uczniom, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna. Dyscyplina ma pobudzać do uczenia się, a nie powodować krzywdę małoletniego, wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:

- a. fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie; uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych – pozbawianie snu, pokarmu, ekspozycja na zimno, ciepło itp.; prace fizyczne nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym),
 - b. psychicznej (dominacja poprzez krzyk, groźby, wzbudzanie poczucia winy, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).
6. Personel szkoły zachowuje szczególną ostrożność wobec uczniów, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym fizycznego, psychicznego, seksualnego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą sprawić, że uczeń będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. Personel w takich sytuacjach pomaga uczniowi zrozumieć znaczenie osobistych granic.
7. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, personel informuje go o tym i słucha go uważnie, starając się brać pod uwagę jego oczekiwania.
8. Osoby współpracujące ze szkołą mają dostęp do uczniów tylko pod nadzorem pracownika szkoły.
9. Rodzice i opiekunowie prawni uczniów mają prawo do wszelkich informacji na temat funkcjonowania ucznia na terenie szkoły. Informacje na temat małoletniego udzielane są jedynie jego rodzicom lub opiekunom prawnym.

Rozdział V

§ 4

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy placówki podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pracownicy monitorują sytuację małoletniego poprzez systematyczne obserwacje, rozmowy z uczniami, rodzicami, rówieśnikami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę i dobrostan małoletniego.
4. Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji personel–uczeń i uczeń–uczeń, ustalone w placówce.
5. Rekrutacja pracowników placówki odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu.

Rozdział VI

§ 5

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia małoletniego

W przypadku uzyskania przez pracownika szkoły informacji, że małoletni jest krzywdzony, osoba odpowiedzialna w szkole za przyjmowanie zgłoszeń ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej (załącznik nr 4.2), w której zapisana zostanie dokładna treść rozmowy i użyte przez dziecko lub inną osobę zgłaszającą słowa (cytaty, bez interpretacji piszącego). Uzyskane informacje zostaną przekazane dyrektorowi szkoły oraz koordynatorowi wdrażania SOM (pedagog szkolny).

§ 6

1. Dyrektor szkoły wzywa opiekunów małoletniego, którego krzywdzenie podejrzewa oraz informuje ich o podejrzeniach.
2. Koordynator SOM sporządza opis sytuacji szkolnej i rodzinnej małoletniego na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan pomocy małoletniemu.
3. Plan pomocy małoletniemu powinien zawierać wskazania dotyczące:
 - a. podjęcia przez szkołę działań w celu zapewnienia małoletniemu bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji;
 - b. wsparcia, jakie szkoła zaoferuje małoletniemu;
 - c. skierowania małoletniego do specjalistycznej placówki pomocy małoletniemu, jeśli istnieje taka potrzeba.

§ 7

1. W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) dyrektor **powołuje Zespół Interwencyjny**, w skład którego wchodzi: pedagog, psycholog, wychowawca małoletniego, dyrektor, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu małoletniego lub o małoletnim.
2. Zespół Interwencyjny sporządza plan pomocy małoletniemu, spełniający wymogi określone w § 6 pkt 3 Standardów, na podstawie opisu sporządzonego przez koordynatora lub dyrektora szkoły oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji.
3. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie małoletniego, powołanie Zespołu Interwencyjnego jest obowiązkowe. Zespół wzywa opiekunów małoletniego na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół (wzór notatki ze spotkania określa załącznik nr 4.1 do niniejszych Standardów).

§ 8

1. Plan pomocy małoletniemu jest przedstawiany przez Koordynatora SOM lub dyrektora szkoły rodzicom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
2. Koordynator lub dyrektor szkoły informuje rodziców o obowiązku szkoły zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego do odpowiedniej instytucji.

3. Po poinformowaniu rodziców przez pedagoga, zgodnie z punktem poprzedzającym, dyrektor szkoły składa zawiadomienie:
 - a. o podejrzeniu przestępstwa do Prokuratury lub Policji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa
 - b. lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego i Spraw Nieletnich w Rzeszowie,
 - c. lub przesyła formularz „**Niebieska Karta – A**” do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubeni.
3. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
4. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie małoletniego, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów małoletniego na piśmie.

§ 9

1. Z przebiegu interwencji sporządza się **Kartę Interwencji**, której wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Standardów. Kartę załącza się do akt osobowych małoletniego.
1. Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

§ 10

Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia małoletniego w szkole przez pracownika szkoły

1. Osoba podejrzewająca krzywdzenie małoletniego przez pracownika w szkole zgłasza problem dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektorowi.
2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem szkoły podejrzanym o krzywdzenie, uczniem (w obecności psychologa), jego rodzicami. Odsuwa pracownika od bezpośredniej pracy z dziećmi do czasu wyjaśnienia zdarzenia.
3. Dyrektor szkoły może włączyć w rozmowy wyjaśniające pedagoga szkolnego.
4. Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.
5. W przypadku potwierdzenia podejrzenia, że fakt krzywdzenia (znęcanie fizyczne, psychiczne, wykorzystywanie seksualne) miał miejsce, dyrektor szkoły wszczyna postępowanie zmierzające do ukarania pracownika karą porządkową lub dyscyplinarną (powiadomienie prokuratury, skierowanie sprawy do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie Podkarpackim).

§ 11

Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia małoletniego w Szkole przez rówieśników

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły podejmują bezpośrednią i natychmiastową reakcję w przypadku powzięcia informacji o aktach agresji i przemocy, zmierzającą do ich przerwania.
2. Osoba podejrzewająca krzywdzenie małoletniego w szkole przez rówieśników lub otrzymująca zgłoszenie o podejrzeniu zaistnienia przemocy rówieśniczej zgłasza problem do wychowawcy klasy i pedagoga.
3. Wychowawca wraz z pedagogiem przeprowadza rozmowę z osobą poszkodowaną, z uczniem/uczniami oskarżonymi oraz z ewentualnymi świadkami.
4. Wychowawca z osobą odpowiedzialną za przyjmowanie interwencji w szkole sporządzają Kartę interwencji – zał. nr 1 (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).
5. Po przeprowadzeniu rozmów wychowawca wraz z pedagogiem opracowuje **Plan Pomocy** uczniowi– ofierze i uczniowi– sprawcy, by wyeliminować zachowania niepożądane w grupie i wypracować prawidłowe relacje między uczniami.
6. Wychowawca informuje rodziców o zaistniałej sytuacji. Jeżeli jest taka potrzeba, organizuje spotkanie z rodzicami.
7. Uczniowi będącemu ofiarą przemocy zapewnia się pomoc psychologiczno-pedagogiczną, zgodnie z potrzebami. Pomocą psychologiczno-pedagogiczną zostaje również objęty sprawca przemocy. Adekwatnie do potrzeb pracuje się również ze świadkami zdarzenia.
8. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem i dyrektorem/wicedyrektorem podpisuje kontrakt z uczniem – sprawcą przemocy i jego rodzicami, który określa konsekwencje, Plan Pomocy oraz współpracy ze szkołą i innymi instytucjami.
9. W przypadku niewywiązywania się ucznia i jego rodziców z podjętych zobowiązań podejmowane są działania zgodnie ze Statutem Szkolnym.
10. Wychowawca, pedagog monitoruje sytuację ucznia i realizację planu naprawczego.
11. Jeśli problem dotyczy całej klasy wychowawca lub pedagog przeprowadzają dodatkowe zajęcia ukazujące zjawisko przemocy rówieśniczej, radzenia sobie z agresją oraz rozwiązywania konfliktów. Działania koordynuje i monitoruje wychowawca w porozumieniu z pedagogiem.
12. W przypadku bardziej skomplikowanym pedagog/psycholog szkolny zgłasza problem do dyrektora szkoły.
13. Dyrektor powołuje Zespół Konsultacyjny, w skład którego mogą wchodzić: wychowawca, pedagog, psycholog, dyrektor szkoły oraz inni nauczyciele, pracownicy szkoły, którzy znają problem i mogą przyczynić się do jego rozwiązania.

§ 12

Procedura postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy i stalkingu

1. Nauczyciel lub inna osoba posiadająca wiedzę o zdarzeniu (poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie) informuje o tym fakcie wychowawcę, pedagoga szkolnego oraz dyrektora.
2. Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą zobowiązani są:
 - a. ustalić okoliczności zdarzenia: rodzaj materiału, sposób jego rozpowszechniania, sprawcę oraz świadków zdarzenia,
 - b. porozmawiać z poszkodowanym uczniem (wsparcie psychiczne, porada),
 - c. porozmawiać ze sprawcą, ustalić okoliczności zajścia, zobowiązać ucznia do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów oraz określić sposoby zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
 - d. powiadomić opiekunów poszkodowanego ucznia o zdarzeniu,
 - e. zaproponować pomoc psychologiczno-pedagogiczną uczniom (poszkodowany, sprawca), jeżeli jest taka potrzeba.
3. Wszystkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane przez osobę odpowiedzialną w szkole za bezpieczeństwo w sieci, w miarę możliwości technicznych i prawnych. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil. Z dowodami cyberprzemocy powinny zapoznać się wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor, pedagog szkolny, rodzice, a także policja, jeśli doszło do złamania prawa.
4. Należy podjąć działania wobec ofiary cyberprzemocy – wsparcie psychiczne i monitoring sytuacji ucznia. Konieczne jest zapewnienie poszkodowanego, że szkoła ma zamiar podjąć działania adekwatne do sytuacji oraz, że w każdej chwili może on zwrócić się o pomoc do wychowawcy, pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela.
5. W przypadku jednorazowej cyberprzemocy, wychowawca powiadamia rodziców sprawcy o zaistniałym zdarzeniu, omawia z nimi zachowanie małoletniego i opracowuje wspólny plan działania, do którego zobowiązany jest uczeń. Sprawca zostaje objęty opieką psychologiczno-pedagogiczną.
6. W przypadku powtarzającej się cyberprzemocy, wychowawca w obecności pedagoga szkolnego zawiera kontrakt z uczniem i jego rodzicami, który określa konsekwencje, Plan Pomocy oraz współpracy ze szkołą, a jeśli istnieje konieczność, również z właściwymi instytucjami. Zostają zastosowane środki dyscyplinarne wobec ucznia-sprawcy, w oparciu o Statut Szkoły.
7. Z całego zajścia pedagog szkolny sporządza dokumentację (karta interwencji, zał. nr 1).
8. Jeżeli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny (z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, jeżeli dodatkowo zaistniałego przypadku cyberprzemocy nie można rozwiązać przy użyciu środków wychowawczych jakimi dysponuje szkoła).

9. W sytuacji, gdy przypadek cyberprzemocy wymaga założenia sprawy sądowej, szkoła powinna powiadomić o takiej ewentualności rodziców ofiary oraz ucznia, chronić świadków cyberprzemocy, zapewnić im dyskrecję i poufność postępowania.
10. W przypadku, gdy w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy przeprowadzić rozmowę ze wszystkimi z osobna, zaczynając od lidera grupy. Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
11. W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest nieznany, dyrektor, wychowawca lub pedagog, po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/ opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia o możliwości zawiadomienia policji.
12. W zależności od poziomu szkodliwości danego zdarzenia (długotrwałość, intensywność), dyrektor szkoły po konsultacji z wychowawcą i pedagogiem może na każdym etapie powiadomić policję lub sąd rodzinny.
13. W ramach ogólnej współpracy szkoły z policją mogą być organizowane:
 - a. spotkania pedagoga/psychologa szkolnego, nauczycieli, dyrektora szkoły z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich dotyczące zagrożeń cyberprzemocą w środowisku lokalnym;
 - b. spotkania młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, na temat zasad bezpieczeństwa oraz sposobów unikania zagrożeń związanych z cyberprzemocą.

§ 13

Procedura postępowania wobec ucznia w przypadku zachowań agresywnych

1. Nauczyciel lub wychowawca przeprowadza rozmowę wyjaśniającą. Wspólnie poszukuje się sposobu naprawy sytuacji.
2. Wychowawca powiadamia rodziców.
3. Jeśli zachowania agresywne powtarzają się, pedagog proponuje formy wsparcia i zawiera z uczniem kontrakt.
4. W przypadku kolejnego zachowania agresywnego do szkoły zostają wezwani rodzice, których informuje się o konsekwencjach, w oparciu o Statut szkoły, w tym możliwości obniżenia zachowania do nagannego.
5. Jeśli nieprawidłowe relacje ucznia z rówieśnikami nadal się utrzymują, wychowawca przy współpracy z pedagogiem, psychologiem w porozumieniu z rodzicami małoletniego kieruje ucznia na badania specjalistyczne poza szkołą.
6. W przypadku powtarzających się zdarzeń, które wskazują na nieskuteczność podjętych działań, dyrektor kieruje wnioskiem do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną małoletniego.
7. W każdym przypadku, gdy konflikt dotyczy agresora i ofiary, wychowawca – oprócz konsekwencji wobec agresora – zobowiązany jest do udzielenia wsparcia zarówno ofierze jak i agresorowi.
8. W zależności od stopnia zachowań agresywnych ucznia, można ominąć kolejne kroki procedury i zastosować działania adekwatne do stopnia nieprzestrzegania przez ucznia regulaminu szkoły.
9. W przypadku rażącego naruszenia szkolnego prawa, sytuacji niebezpiecznych dla zdrowia i życia, zwołuje się Zespół Konsultacyjny, który opracowuje jednolite strategie działań.

§ 14

Procedura postępowania wobec uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

1. Dzieci niepełnosprawne są w większym stopniu uzależnione od swoich rodziców/ opiekunów niż dzieci zdrowe w doświadczaniu przemocy czy zaniedbania. Mają również często mniejsze możliwości zasygnalizowania, że dzieje im się krzywda, a także zwrócenia się do kogoś o pomoc.
2. Ważna staje się wrażliwość i wzmożona czujność i profesjonalizm wszystkich pracowników placówki oświatowej na ich potrzeby oraz symptomy wskazujące na wykorzystanie lub zaniedbanie.
3. Nauczyciele dostosowują wymagania do możliwości i potrzeb uczniów ze SPE.
4. Wszyscy pracownicy zwracają uwagę na nieodpowiednie zachowania uczniów, podkreślane i przestrzegane są zasady tolerancji i akceptacji wobec innych (rozmowy z uczniami,).

Rozdział VII

§ 15

Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich

1. Dane osobowe małoletniego podlegają ochronie na zasadach określonych w przepisach prawa oraz wewnętrznych procedurach bezpieczeństwa ochrony danych osobowych.
2. Pracownik szkoły ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych i innych informacji, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Dane osobowe małoletniego są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
4. Pracownik szkoły jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych małoletniego i udostępniania tych danych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego w trybie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

§ 16

Szkoła, uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego

1. Szkoła na początku każdego roku szkolnego uzyskuje pisemne zgody rodziców/opiekunów na utrwalenie wizerunku małoletnich w formie zdjęć lub filmów oraz publikowania ich w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej.
2. Upublicznianie przez pracownika szkoły wizerunku małoletniego utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-video) wymaga pisemnej zgody opiekuna małoletniego.
3. Przed utrwaleniem wizerunku małoletniego należy ucznia oraz opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany.
4. Przed zrobieniem zdjęcia i publikacją szkoła pyta również o zgodę samego ucznia. Każdorazowo szkoła wyjaśnia uczniom do czego wykorzystane zostaną zrobione zdjęcia lub nagrania.
5. Rodzic ma prawo wycofać swoją zgodę w każdym momencie trwania roku szkolnego, bez wskazywania uzasadnienia swojej decyzji.
6. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.
7. Fotograf lub osoba filmująca z zewnątrz ma dostęp do uczniów tylko pod nadzorem pracownika szkoły.

Rozdział VIII

§ 17

Zasady dostępu uczniów do Internetu

1. Szkoła, zapewniając uczniom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie szkoły dostęp małoletniego do Internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika szkoły. Pracownik ma obowiązek informowania uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik szkoły czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez uczniów podczas lekcji.
3. Szkoła organizuje spotkania i lekcje w zakresie bezpieczeństwa w sieci oraz kładzie nacisk na budowanie świadomości uczniów o zagrożeniach w Internecie.
4. Podczas korzystania przez uczniów i nauczycieli z Internetu zabronione jest przeglądanie treści wulgarnych, zawierających przemoc oraz logowanie się na portale społecznościowe, zgodnie z wewnętrznym regulaminem pracowni komputerowej.
5. Wyznaczona jest osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w sieci. Do obowiązków tej osoby należy:
 - a. zabezpieczenie sieci internetowej szkoły przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację oprogramowania,
 - b. aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb,
 - c. okresowe sprawdzanie, czy na komputerach nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik szkoły ustala, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzania.
6. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy pedagog uzyska informacje, że małoletni jest krzywdzony, podejmuje działania opisane w Rozdziale VI niniejszych Standardów.

Rozdział IX

§ 18

Monitoring stosowania Standardów Ochrony małoletnich

1. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za monitorowanie realizacji niniejszych Standardów w szkole.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, monitorując realizację SOM, reaguje na ich naruszenie oraz koordynuje zmiany w Standardach, prowadząc równocześnie rejestr zgłoszeń i proponowanych zmian.
3. Osoba, o której mowa w ust 1 niniejszego paragrafu, przeprowadza wśród pracowników szkoły oraz rodziców/opiekunów raz na 6 miesięcy ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów (załącznik nr 2).
4. W ankiecie pracownicy szkoły oraz rodzice mogą proponować zmiany oraz wskazywać naruszanie Standardów w szkole.
5. Osoba, o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników instytucji oraz rodziców ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje koordynatorowi SOM oraz dyrektorowi szkoły.
6. Dyrektor szkoły wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły oraz rodzicom nowe ich brzmienie.
7. Podczas zebrań Rady Pedagogicznej dyrektor szkoły oraz pedagog/psycholog szkolny przypominają pracownikom o obowiązujących w szkole procedurach oraz zasadach.

Rozdział X

§ 19

Przepisy Końcowe

1. Standardy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników szkoły, rodziców w szczególności poprzez ogłoszenie na stronie internetowej szkoły (<http://szkola.solanka.itl.pl/>) i przesłanie informacji rodzicom o ich zamieszczeniu na stronie drogą elektroniczną poprzez e-dziennik.
3. Imienny wykaz osób odpowiedzialnych do kontaktu znajduje się na stronie szkoły w zakładce „Standardy Ochrony Małoletnich”:

Koordinator wdrażania SOM – pedagog szkolny,

Osoba odpowiedzialna za monitoring realizacji SOM (§18) oraz przyjmowanie zgłoszeń (§5) – psycholog szkolny,

Osoba odpowiedzialna za monitoring bezpieczeństwa sieci komputerowej (§17, p. 5) – nauczyciel informatyki.

Rozdział XI

§ 20

Wykaz załączników do Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum w Sołonce

Załącznik nr 1 – Wzór – Karta interwencji

Załącznik nr 2 – Wzór – Ankieta Monitoringu standardów

Załącznik nr 3 – Wzór – Oświadczenie o niekaralności i zapoznaniu się ze Standardami
Ochrony Małoletnich

Załącznik nr 4.1 oraz 4.2 – Notatka służbowa

Załącznik nr 5 – Wykaz telefonów i adresów służb pomocowych

Załącznik nr 6 – Procedura Niebieskiej Karty.

**Załącznik nr 1 do Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w
Sołonce**

KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko małoletniego		
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis działań podjętych przez pedagoga	Data	Działanie
5. Spotkania z opiekunami małoletniego	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	<ul style="list-style-type: none"> • wniosek o wgląd w sytuację małoletniego/rodziny, • zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, • inny rodzaj interwencji. Jaki? <p>.....</p> <p>.....</p>	

7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji,	Data	Działanie
wyniki/działania szkoły/ działania rodziców		

Załącznik nr 2 do Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w

Sołonce

Monitoring standardów – ankieta

	Tak	Nie
1. Czy zapoznałeś się z dokumentem <i>Standardy Ochrony Małoletnich</i> w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce?		
2. Czy znasz standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w <i>Standardach Ochrony Małoletnich</i> w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce?		
3. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia małoletnich?		
4. Czy wiesz, jak reagować na krzywdzenie małoletnich?		
5. Czy zdarzyło ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach przez pracownika pedagogicznego szkoły?		
6. Czy zdarzyło ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach przez pracownika niepedagogicznego szkoły?		
7. Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące <i>Standardów Ochrony Małoletnich</i> w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce?		

Załącznik nr 3 do Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce

Oświadczenie o niekaralności i zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich

.....

miejsce i data

Ja,

nr PESEL

oświadczam, że nie byłem/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałem/łam się ze *Standardami Ochrony Małoletnich* w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

(Podpis)

Załącznik nr 4.1 do *Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Sołonce*

.....

(miejsowość, data)

NOTATKA SŁUŻBOWA

Dnia W

(miejsce)

o godzinie odbyło się spotkanie w którym uczestniczyli:

1.
2.
3.

Tematyka spotkania obejmowała:

.....
.....
.....

Ustalono/ wnioski do dalszych działań:

.....
.....
.....
.....
.....

.....

(podpis, stanowisko służbowe)

**Załącznik nr 4.2 do Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w
Sołonce**

.....

(miejsowość, data)

NOTATKA SŁUŻBOWA/ zgłoszenie zdarzenia

Dnia W

(miejsce)

Opis sytuacji:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

(podpis, stanowisko służbowe)

WYKAZ WAŻNYCH NUMERÓW TELEFONÓW I ADRESÓW

- **Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – 116 111**
- **Dziecięcy Telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka – 800 12 12 12** (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu)
- **Całodobowa infolinia Fundacji ITAKA dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli – 800 080 222**
- **Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – 801 120 002** (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz e-mail: niebieskalinia@niebieskalinia.info)
- **Telefon dla osób w kryzysie emocjonalnym - 116 123**
- **Telefon dla rodziców i nauczycieli szukających wsparcia w przypadku przeciwdziałania przemocy wobec dzieci (cyberprzemoc, przemoc w szkole) – 800 100 100**
- **Antydepresyjny telefon Forum Przeciw Depresji – 22 594 91 00**
- **Młodzieżowy Telefon Zaufania – 19 288** (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 20:00 – 08:00; w soboty, niedziele i święta – całodobowo)
- **Fundacja Feminoteka** – Telefon przeciwprzemocowy dla kobiet doświadczających przemocy (w tym kobiet transseksualnych) – tel. 888 88 33 88 (telefon czynny od poniedziałku do piątku w godz. 11 – 19)
- **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę** – Telefon zaufania dla Dzieci i Młodzieży – tel. 116 111 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz Telefon dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy psychologicznej Dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności takie jak: agresja i przemoc w szkole – tel. 800 100 100 (linia czynna od poniedziałku do piątku, w godz. 12 – 15)
- **Bezpłatna aplikacja mobilna „Twój parasol”** – <https://twojparasol.com/>.

Załącznik nr 6 do Standardów Ochrony Małoletnich w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym
w Sołonce

Procedura „Niebieskie Karty”

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury “Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy “Niebieska Karta”.

Procedura „Niebieskie Karty” jest procedurą interwencji obejmującą działania wielu służb, mającą na celu zatrzymanie przemocy domowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobie podejrzaney, że jest dotknięta przemocą domową. Członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej, współpracując ze sobą opracowują plan pomocy dostosowany do potrzeb rodziny, udzielając jej wszechstronnego i kompleksowego wsparcia w jego realizacji.

Podmiotami zobowiązanymi do działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele:

- jednostek Pomocy Społecznej,
- Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Wymienione podmioty są uprawnione i zarazem zobowiązane do prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” w każdym przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” nakłada na Szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec Ucznia przemocy domowej.

Procedurę *Niebieskie Karty* należy wszcząć na podstawie samego uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie chociażby nieopartego żadnymi dowodami (art. 9d ust. 4 ustawy), ale już dalsze prowadzenie procedury wymaga uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny (art. 9d ust. 2 ustawy).

Pracownik zauważający niepokojące symptomy lub będący świadkiem krzywdzenia ma obowiązek reagować. W takim przypadku pracownik zobowiązany jest poinformować Dyrekcję, wychowawcę ucznia oraz pedagoga szkolnego o zaistniałej sytuacji.

Procedura „Niebieskie Karty”:

- „Niebieską Kartę” zakłada dyrektor szkoły i pedagog/psycholog szkolny, którzy stwierdzają, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy. Czynności poprzedzające założenie „Niebieskiej Karty” opisane są w Rozdziale IV – V.
- Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności

rodzica. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem Ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.

- Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności pedagoga szkolnego lub psychologa. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta –B”;
- W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie (formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie);
- Wypełniony formularz „Niebieska Karta –A” szkoła przekazuje przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie, w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

Opracowała

Elwira Drążek

Standardy wchodzą w życie dnia 20 czerwca 2024 r.